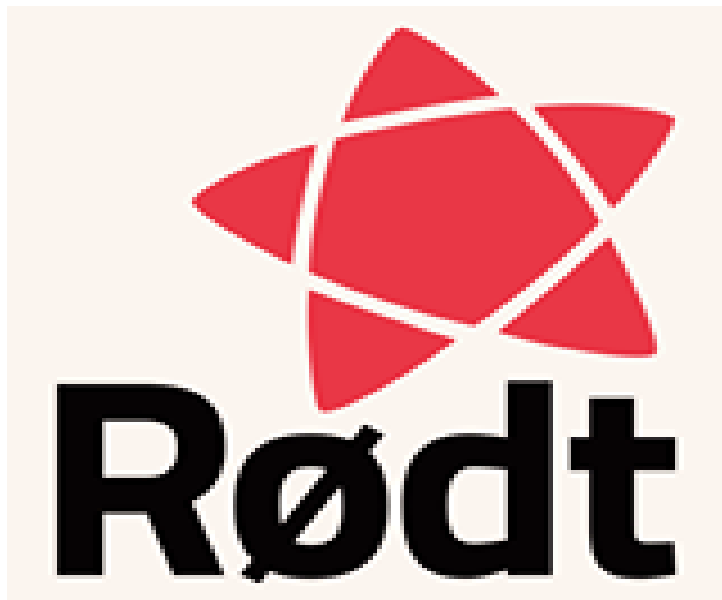

ØKONOMIPLAN HALDEN KOMMUNE 2022-2025

**EN PLAN FOR BEDRE VELFERD,
MER FELLESSKAP OG MINDRE
FORSKJELLER.**

INNHold

Innledning	side	3
Et alternativ bærekraftig alternativ	side	3
New Public Management	side	3
Rødts strategi vs Perspektivmeldinga	side	4
Utfordringer som ikke løses	side	4
En bærekraftig og miljøretta kommune.	side	5
Økt satsning på fast ansatte og grunnbemanning	side	5
Forebyggende arbeid blant barn og unge må forsterkes.	Side	5
Ny boligpolitikk er nødvendig!	Side	5
Kultur og arrangementsbyen	Side	5
Offentlig tjenester framfor privatisering.	Side	6
Eiendomsskatt og avgiftstrykk	side	6
Endrede forutsetninger og det økonomiske opplegget for 2021	side	6
Fond	side	6
Rødts forslag til utvikling i disposisjonsfondet:	side	7
Budsjettskjema 1 A (Fellesinntekter til fordeling)	side	7
Kommentarer til endringer (Fra KD sitt forslag	side	8
Sektorvise økninger/reduksjoner i forhold til KD`s forslag	side	8

ØKONOMIPLAN FOR PERIODEN 2022-2025- Rødts alternativ.

Rødt legger fram sin egen økonomiplan basert Kommunedirektørens (KD) forslag. Det er først og fremst de sentrale endringene fra KD sitt forslag som vil bli kommentert. Pandemien har satt kommunene på store utfordringer og selv om regjeringen foreløpig har kompensert for økte kostnader så har levevilkårene for veldig mange familier og enkeltpersoner blitt forverret. Arbeidsledighet, permisjoner, økt ensomhet etc har bidratt til at klasseforskjellene øker. Gjenåpningen av Norge må innebære en sterkere omfordeling fra den rikeste 10% til den delen av befolkningen som har større utfordringer i hverdagen. Velferdskommunen representerer både et sikkerhetsnett og en garanti for likeverd og like rettigheter. Økte overføringer til kommunene er derfor nødvendig for å opprettholde og styrke velferdsgodene!

Innledning

Kommunedirektøren tegner som i forrige økonomiplan et fremtidsbilde basert på Regjeringens perspektivmelding som bl.a innebærer lavere statlige overføringer (lavere skattøre) og økte kostnader som følge av endring i demografi (flere eldre).

Rødt har tidligere fremmet forslag på investeringer som ville ha redusert omfanget og kostnadene på bl.a Os-prosjektet. Dette prosjektet er nå vedtatt og rente og avdragskostnadene vil medføre store utfordringer for kommunens drift og tjenesteområder. Det er derfor nødvendig etter Rødts mening å utnytte kommunens inntekspotensiale fullt ut og redusere Kommunedirektørens intensjon om å bygge opp et fond som tilsvarer 8% av kommunens driftsinntekter. Rødt vil derfor fremme forslag om at kommunens fond ikke bør overstige 5% noe som innebærer betydelig lavere avsetning til fond men mer til drift av skoler, helse osv.

Et Alternativ og bærekraftig perspektiv

I følge Perspektivmeldinga vil den norske statens utgifter øke samtidig som finansieringsgrunnlaget reduseres, altså at det ikke vil være tilstrekkelig med penger til å finansierte offentlig sektor. Rødt mener at dette er en politisk begrunnelse og at det finnes alternative, politiske perspektiver. Norge har aldri vært rikere og rikdommen øker selv med lavere oljeinntekter! I følge Finansdepartementet vil den økonomiske veksten trolig fortsette de nærmeste årene.

Problemet er at rikdommen ikke fordeles rettmessig men at et mindretall berikes som følge av lavere skatt på formuer og store inntekter. Dette øker forskjellene i Norge og som igjen utgjør en alvorlig trussel mot grunnlaget for en universell velferdsstat.

Gjennom å redusere overføringene til kommunene slik regjeringen legger opp til, bidrar regjeringen til at kommunale tjenester utsettes for et stadig hardere press. En økende andel av kommunale virksomheter skal utsettes for konkurranseeksponering og privatisering. Det har gått og vil gå på bekostning av kvalitet og omfang av tilbudet til brukerne. For Rødt er klasseperspektivet sentralt mht hvorfor det er nødvendig å skjerme og styrke tjenester for folk som har størst behov for kommunal velferd.

New Public Management

New Public Management (NPM) er en driftsmodell hentet fra vareproduksjon og forretningsdrift til bruk i offentlig sektor. Dette til tross for at det ikke finnes dokumentasjon på om dette har vært økonomisk eller kvalitetsmessig gunstig for staten Norge eller for offentlig sektor generelt.

Rødt viser til internasjonal forskning og fra fagforeningsrapporter om konsekvensene av New Public Management. Denne driftsformen åpner for konkurranseutsetting og privatisering, innføring av bedriftsregnskap, profesjonalisering og *derved* avpolitisering av styrer i offentlig sektor. Rødt vil utvikle bestiller-utførerprinsippet og innføre tillits-modellen hvor komplette og selvstendige team selv vurderer, vedtar, utfører og evaluerer sine tjenester.

Det er en avgjørende strategisk forskjell mellom regjeringens Perspektivmelding og det som Rødt står for. Perspektivmeldinga og det som Kommunedirektøren baserer sin økonomiplan på, vil redusere velferdsstaten som følge av at man prioriterer skattelettelse og privat forbruk. Dette er et politisk villet valg og ikke en lovbestemt utvikling og vi ser allerede nå konsekvensene av denne.

De rød/grønne partiene på Stortinget vil med Rødt som pådriver i skattepolitikken, medføre at vi får inn flere milliarder i økt omfordeling til kommunene.

Kommunaldirektørens strategi

KD sitt forslag bygger i stor grad på at tjenestene skal effektiviseres gjennom økt digitalisering og digitale løsninger. Dette bl.a som følge av endret demografi, dvs. flere eldre, som vil presse kommunens økonomi samt færre barn i barnehager og skoler. Rødt er verken imot fornying, smartere løsninger, bedre samhandling eller stimulering av det frivillige arbeidet. Rødt tror imidlertid ikke dette alene er tilstrekkelig til å levere et godt tilbud til befolkningen. Det er fortsatt den menneskelige faktoren, dvs. de ansatte, som vil være bærebjelken for en god velferdskommune. Offentlig sektor har alltid vært og vil være en arbeidsintensiv sektor selv med digitaliseringsinnslag. Det er de ansattes situasjon og arbeidsvilkår som i stor grad vil avgjøre om brukerne får det tilbudet de har krav på etter loven, og ikke minst etter behov.

Utfordringer som må løses.

Rødt har pekt på at det fortsatt er stor ubalanse mellom det som er beskrevet som behov i sektorene og det som settes av til driftsmidler. Rødts hovedstrategi for kommunen de neste 4 åra vil derfor fortsatt være å øke driftsrammene, styrke grunnbemanningen og øke antall heltidsansatte i helsesektoren spesielt, innfri klimamål, redusere sosiale og økonomiske forskjeller, få fart på den sosiale boligbyggingen.

Kamp mot økte forskjeller er fortsatt Rødts hovedprioritet.

En viktig milepæl ble oppnådd i budsjettet for 2021 da barnetrygden ikke lenger skal trekkes fra sosialhjelpsstøtten. For de fattigste familiene er det et bidrag til å lette hverdagen for mange barn. Forsatt er det imidlertid en lang vei før mange barnefamilier er ute av fattigdomsfellen og det må fortsatt avsettes friske midler til konkrete tiltak for å redusere fattigdom og styrke det forebyggede arbeidet blant barn og unge. Dette må gjenspeiles i økte rammer til både oppvekstsektoren og til NAV.

En bærekraftig og miljøretta kommune.

Det er gode intensjoner og overordna planer for en mer bærekraftig kommune i KD sin økonomiplan. Rødt støtter de fleste av kommunens bærekraftmål og som bygger opp under Parisavtalen.

I neste 4 årsperiode skal bl.a ny Arealplan vedtas. Den må slå fast at grøntområder i sentrum skjermes for utbygging og bidra til gode rekreasjonsområder. Dette er viktig dersom sentrum skal fortettes og flere barnefamilier forventes å flytte hit.

Derfor vil Rødt gå imot utbygging av boliger både på Tyska og Hollenderen og på Sauøya.

Bøkeskogen ved Saugbrugs må bevares og bedriften må finne annet område for utvikling av eventuell ny produksjon

Økt satsning på heltid, faste ansatte og grunnbemanning.

I forrige budsjett ble det vedtatt å ansette en stilling for heltidskultur. Det er ennå for tidlig å anslå hvordan flere hele og faste stillinger vil slå ut mht. økte/lavere kostnader.

Parallelt med kompetansestimulerende tiltak, vil flere faste ansatte gi lavere sjukefravær, mindre utgifter til korttidsvikarer og dermed ingen behov for vikarbyråer. Dette forutsetter at grunnbemanningen styrkes særlig innenfor barnehagesektoren og helse/omsorg.

Økt satsning på fast personale og økt grunnbemanning er etter Rødts mening gode forbedringstiltak som vil gi bedre kvalitet og dermed mer effektive tjenester. Rødt vil dessuten satse på utdanning og kompetanseheving av egne ansatte.

Forebyggende arbeid blant barn og unge må forsterkes.

Bedre samhandling mellom ulike sektorer i oppvekst/kultur er viktig men ikke tilstrekkelig for å motvirke økende utenforskap blant unge. Det bør avsettes et eget budsjettkapittel hvor det avsettes midler over flere år hvor innsatsen samordnes og konkrete tiltak iverksettes.

Ny boligpolitikk er nødvendig.

Halden kommune har over flere år ikke hatt en aktiv areal eller boligpolitikk. Dette har resultert i at boligutbyggingen i all hovedsak er overlatt til private utbyggere. Dette har ført til sterk prisvekst både på tomter og boliger. Rødt mener at både kommunen og innbyggerne vil få nytte av at kommunen setter seg i førerretten ved oppkjøp av tomter og til selv å forestå utbygging.

Kommunen bør også igangsette et prosjekt for hvordan en ikke-kommersiell boligsektor kan etableres og slik åpne for at familier som i dag ikke har råd til egne boliger kan få innpass på boligmarkedet. Dette bør også ligge som mulighet innenfor Sentrumsplanen og byfortetting. Husbanken, Pensjonskassa og Habo bør være naturlige samarbeidspartnere. Det vises i denne sammenheng til modeller som er innført av boligbyggelag i Oslo, Bergen og Trondheim etter forslag fra Rødt.

Som et ledd i dette arbeidet mener Rødt at deler av fondsreserven må avsettes til på kjøpe opp leiligheter for kommunal utleie (boligsosialt fond),

Kultur/ arrangementsbyen

Kommunesektoren er bindeleddet mellom innbyggerne og beslutningstakerne, og er egnet for å forene bærekraftsmål med den lokale virkeligheten. Å se kulturfeltet som en viktig brikke inn i denne helheten er helt nødvendig.

Kunst og kultur bidrar til en bærekraftig samfunnsutvikling, fordi et aktivt kulturliv er en forutsetning for en velfungerende og sammenhengende velferdsstat.

Deltakelse i kunst og kultur bidrar til å stimulere barn og unge til kritisk tenkning, empati, respekt, tillit og evne til å utvikle en egen stemme. I tillegg styrkes barn og unges mulighet til å delta i demokratiske prosesser og utforskning av perspektivmangfold.

Kultur blir derfor en viktig målsetting i å nå bærekraftsmålene.

Rødt Halden ønsker å styrke kultursektoren. Vi trenger et aktivt kulturliv for de yngste til de eldste.

Kulturskolen er viktig og skal ha et prisnivå som gjør det mulig for flest mulig å delta. Vi må legge mulighetene til rette for allsidig kulturopplevelser og deltakelse for alle aldersgrupper. Derfor må den nye kulturplanen må følges opp med midler slik at målsettingene kan bli virkeliggjort.

Rødt avsetter bl.a 1 mkr til festivalstøtte og 1 mkr til kulturmidler til implementering av kulturplanen. Fra 2023 frigjør Rødt 3 mkr fra Allsang på Grensen til ytterligere styrking av sektoren.

Offentlig tjenester framfor privatisering.

Rødt har markert sin motstand mot å konkurranseutsette tjenestene i kommunen og viser til at det ikke finnes noe dokumentasjon på at privatisering og oppsplitting av tjenester verken har ført til billigere tjenester eller forbedret kvalitet. I den sammenheng vises til en fersk rapport fra Oslo kommune hvor Oslo Sporveier som er 100% eid av kommunen, nylig er kåret til en av verdens mest effektive sporveier. Der har man samlet tjenestene i en organisasjon og som har medført betydelige driftsfordeler. For Halden sin del vil Rødt kommunalisere både renholdet og renovasjonen samt at nye barnehager i framtiden skal være drevet i egen eller ikke-kommersiell regi.

Eiendomsskatt og avgiftstrykk.

Med de nye omtakseringene økte kommunens inntekter med om lag 14 mill.kr i 2021. Rødts opprinnelige forslag var at skattetrykket for eiendom/boliger ikke skulle økes utover det som tilsa 4 promille før omtakseringen. Veldig mange boligeiere med helt ordinære inntekter, pensjonister og trygdede har opplevd at skattetrykket har økt betydelig. Dette kan ikke sies å være en politikk for utjevning selv med et økt bunnfradrag.

Rødt vil derfor redusere inntektene fra eiendomsskatten med 8 mkr. og slik bidra til at "vanlige" folk får et redusert skattetrykk.

Endrede forutsetninger og det økonomiske opplegget for 2021

Allerede i regjeringens reviderte Nasjonalbudsjett og Kommuneproposisjon 2022 ser vi at anslagene i Kommunedirektørens forslag er for pessimistiske mht statlige overføringer og kompensasjonsordninger. Skatteinntektene fortsetter å øke utover det som er forventet og som de har gjort de siste årene. Samlet øker statens overføringer med netto kr 19mkr utover KD opprinnelige forslag. Noe av dette må dekke for eksempel kommunenes økte ansvar for barneverntiltak, mens andre tiltak er mer usikre. Selv om KD vil avvende Statsbudsjettet til høsten før man vurderer nettoeffekten av økte overføringer, mener Rødt at det er grunnlag nok til å realisere økte overføringer i økonomiplanen. Vi oppfatter dessuten at KD allerede har lagt inn merutgifter som følge av demografiendringene i sitt opprinnelig forslag og at det derfor ikke kan være korrekt å trekke fra disse i de økte overføringene.

Rødt vil derfor benytte 11,5 mill. kr til drift/økt handlingsrom av de 19 mill. Dersom KD forslår å benytte 3,6 mkr til økt handlingsrom , vil Rødt øke ramma med ca. 8 mkr utover KD sitt forslag.

FOND.

KD forslår at 8% av driftsinntektene avsettes til fond. Dette er over det som normalt anbefales avsettes til fond i kommunal sektor (5-6 %). I privat næring er det mer forståelig å avsette overskudd til framtidig investeringer og mulige nedgangstider. En kommune skal imidlertid ikke driftes som et konsern men ha hovedfokus på å levere gode tjenester til befolkningen. Rødt mener derfor at avsetning til fond må balanseres mot driftsbehovet og at ca. 5-6% bør være tilstrekkelig. Dette er allerede innfridd pr 31/12-21 (6%). Rødt vil prioritere å bygge opp et sosial boligfond framfor rentefond og omgjør derfor dette til et fond for oppkjøp av flere leiligheter.

Rødts forslag til utvikling i disposisjonsfondet:

	31/12-21	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Til Investeringer		- 6.891.	- 5 019.	- 1.660.	- 1.250.
Avsetning disp.fond		6 600.	0	0	0
Saldo 1/1-	155 000.	154 709.	149 690	148 024.	146 774.

Kommunedirektøren deler fondet i 3, ulike formål, dvs. i et generelt disponibelt fond, et for renteøkninger og et egenkapitalfinansieringsfond. Rødt ønsker å erstatte rentefondet med et boligsosialt fond. Når dette fondet utløses til kjøp av bolig må vurderes ut fra en boligsosial plan.

Budsjettskjema 1 A (fellesinntekter til fordeling til drift)

	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Frie disponible inntekter				
Skatt og rammetilskudd	-1 894 472 255	- 1 950 704 967	- 2 011 075 590	- 2 074 144 032
Skatt på eiendom	-84 641 000	-82 716 000	-80 791 000	-78 865 000
Rente og avdragskompensasjon	-2 850 000	-1 750 000	-800 000	-800 000
Sum generelle inntekter	- 1 981 963 255	-2 045 170 967	-2 102 666 590	-2 163 809 032
Finansinntekter/-utgifter				
Renteinntekter	-7 642 000	- 9 681 000	- 13 510 000	- 21 118 000
Utbytte	- 10 129 426	- 10 129 426	- 10 129 426	-10 129 426
Renteutgifter lån	50 135 565	56 880 967	60 967 529	63 410 000
Renteutg Husbanklån	5 992 000	7 731 000	10 960 000	17 360 000
Avdrag på lån	97 399 000	108 463 000	110 539 000	111 872 000
Sum Finansinntekter/-utgifter	135 551 139	153 264 541	158 827 103	161 410 000
Netto Drift	-1 846 412 116	- 1 881 906 426	- 1 933 839 487	- 1 992 399 032
Avsetninger og bruk av avsetn.				
Til Investering	6 891 000	5 019 000	1 660 000	1 250 000
Avsetning til disp. Fond.	6 600 000	0	0	0
Bruk av disp.fond	- 6 891 000	- 5 019 000	- 1 660 000	-1 250 000
Sum disponering	6 600 000	0	0	0
Sum Fellesinntekter	-1 839 812 412	- 1 876 906 426	- 1 928 839 487	- 1 987 399 032
Sum Til fordeling drift	- 1 839 812 116	- 1 876 906 426	- 1 928 839 487	- 1 987 399 032
Kommunedirektørens forslag	- 1 819 711 000	- 1 864 777 000	- 1 916 710 000	- 1 975 270 000
Endring fra KD (økning)	- 20 101 116	- 17 129 427	- 17 129 426	- 17 129 426

Kommentarer til endringer:

1. Økte inntekter

- Økte statlige overføringer, jfr, Revidert Nasjonalbudsjett: Rødt vil benytte 11,5 mkr. av 19 mkr. til å øke handlingsrommet, dvs. til drift i tjenestene i hvert år i perioden. Øvrige 7,5 mkr. avsettes til endringer i tjenestene som KD redegjør for (bl.a bortfall av øremerkede midler)
- Rødt setter av 6,6 mkr til disp.fond i 2022 slik at fondet holder se på ca 5 % ut perioden. Det er betydelig mindre enn KD sitt forslag som totalt overfører ca. 90 mill i samme periode.
- Rødt mener KD sitt anslag for utbytte fra Østfold Energi er for lavt, jfr. to siste årene med 9-10 mkr. i utbytte. Rødt avsetter derfor 4,5 mkr. utover KD sitt forslag til drift.

2. Omfordeling

- Lavere godtgjøring til politikere; 1,5 mkr. hvert år i perioden
- Reduksjon av innleie og private konsulenter; 5 mill. hvert år i perioden
- Avsluttet avtale med "Allsang på Grensen" fra 2023. 3 mkr. omfordeles

Økt Inntektsramme 2022-2025 ift. Kommunedirektørens forslag:

2022:	Mer Inntekt: 20,1 mkr.	Omfordelt: 6,5 mkr	Rev.Nasjonalbudsj: 8 mkr	I alt: 34,6 mkr.
23-25	Mer Inntekt: 17,1 mkr.	Omfordelt: 9,5 mkr	Rev.Nasjonalbudsj: 8 mkr	I alt: 34,6 mkr.

Sektorvise økninger/reduksjoner i forhold til Rådmannens reviderte forslag (inklusiv inndekningsbehov)

Sektorer	2022	2023	2024	2025
Sentral adm.	- 6,5 mkr.	- 9,5 mkr	- 9,5 mkr	- 9,5 mkr
Underv./Oppvekst	12	12	12	12
Samfunn , samskaping	8	10	10	10
Helse /Mestring	18	18	18	18
Teknisk	3	3	3	3
I alt	34,5 mkr	34, 5 mkr	34,5 mkr	34,5 mkr

Endringer i tjenesteområdene fra KDs forslag

Rødt mener primært at de økte rammene til sektorene i hovedsak bør fordeles av Hovedutvalgene selv. Imidlertid er det noen forhold som Rødt ønsker skal prioriteres:

- Avslutning av avtale "Allsang på Grensen": 3 mill. overføres til Samfunn, samskaping fra 2023 for generell kulturstøtte.
- Grunnbemanningen i hjemmebaserte tjenester, tilrettelagte boliger og hjemmesjuepleien må styrkes og det må ikke foretas nedbemanning i omsorgsboliger !
- Mindre avsetning til kjøp fra private bemanningsbyråer skal bidra til tilsvarende økning av grunnbemanning og fast ansatte i kommunen.
- Styrke folkehelseprofilen og mestring blant eldre. En offentlig oppgave.
- Oppvekst og skole har foretatt generelle innsparinger gjennom flere år. Økt lærertetthet vil redusere behov for spesialundervisning .

Barneverntjenesten må ikke svekkes og tiltak rettet mot forebyggende arbeid må økes.

- PPT må styrkes for tilstrekkelig kapasitet til utredning.
- Tiltak mot fattigdomsproblematikken må fortsette og NAV må tildeles ekstra midler for økt innsats.
- Husleiene i kommunale boliger revideres fra gjengs leie til opprinnelig husleie (2020 nivå).
- Opprustning av de kommunale barnehagene Bjørklund og Karrestad må gjennomføres for å øke belegget og derved redusere overføringene til private barnehager. Det må avsettes investeringsmidler for oppgradering etter drøfting av barnehagestrukturen.
- Kommunedirektørens Inndekningsbehov (11,4 mkr- 15,3 mkr- 18,5 mkr- 19,9 mkr) dekkes av bl.a etter mindre avsetning til fond.
- Eiendomsskatten reduseres med samlet 8 mkr.